

Statenbrief

Informatie

Datum

21 januari 2026

Zaaknummer

2025-009084

Inlichtingen bij

Provincieloket

026 359 99 99

post@gelderland.nl

Blad

1 van 8

Onderwerp

Versnellingsaanpak Stikstof: strokenbeleid

Beleidsprogramma

- Biodiversiteit
- Agrifood
- Wonen
- Economie
- Bereikbaarheid

Ambitie

- Alle

Portefeuillehouder

Ans Mol-van de Camp

1 Kern van deze Statenbrief

We informeren u over de uitwerking van het beleid voor het stikstofreductiegebied met stroken rond de Veluwe, de Landgoederen Brummen en mogelijk bij twee Natura 2000-gebieden bij Winterswijk (Bekendelle en Willings Weust).

2 Waarom ontvangt u deze Statenbrief?

In juli 2025 is de denkrichting voor het beleid voor stikstofstroken gepubliceerd en met u gedeeld (PS2025-671). Die ideeën zijn nu verder uitgewerkt, waarbij ook inzichten uit de participatie zijn verwerkt. We informeren u met deze brief over het beleid voor het stikstofreductiegebied (eerder 'strokenbeleid' genoemd) dat we hebben vastgesteld. Gezien de nauwe betrokkenheid van uw Staten bij stikstof, en omdat dit beleid veel impact heeft op ondernemers in de strook, bespreken we dit beleid ook in deze fase graag met u. De oordeels- en besluitvorming in uw Staten over de regels in de Omgevingsverordening die uit dit beleid voortkomen, is gepland in september 2026.

De Versnellingsaanpak Stikstof (VAS) is de overkoepelende titel voor alle inspanningen vanuit de provincie Gelderland gericht op stikstofreductie en natuurherstel om de vergunningverlening van het slot te krijgen. Bestuurlijk is de keuze gemaakt om het stikstofvraagstuk gefaseerd, dus stap voor stap, aan te pakken. De stappen vullen elkaar aan en zijn allemaal nodig. Het betekent ook dat geen van de stappen op zichzelf de garantie biedt dat de natuur zich herstelt en dat de vergunningverlening van het slot kan.

We zorgen dat de basis rond stikstof op orde is met het strokenbeleid, het uitvoeringsbeleid voor Vergunningverlening Toezicht en Handhaving en Informatie & monitoring. We werken aan natuurherstel en instrumenten voor stikstofreductie (Natuur

Datum

21 januari 2026

Zaaknummer

2025-009084

Blad

2 van 8

en Bronmaatregelen). En we werken aan het uitvoeren van maatregelen in de praktijk, samen met partners, via de Aanpak Veluwe. In onderstaande figuur staan de doelen en de onderdelen van de Versnellingsaanpak Stikstof in één overzicht:

Wat nodig is om van het slot te komen:

1. Beleidsregels salderen als overgangsbeleid om op korte termijn en onder strikte voorwaarden toch enige vergunningen te kunnen verlenen die stikstofreductie opleveren.
2. Strokenbeleid als belangrijke stap om in de directe omgeving van kwetsbare stikstofgevoelige habitats te zorgen voor stikstofreductie in alle sectoren.
3. Heldere uitvoeringskaders voor vergunningverlening, toezicht en handhaving.
4. Extra inzet op natuurherstel binnen én buiten de grenzen van de Natura 2000-gebieden.
5. Informatievoorziening en monitoring op orde en het doorontwikkelen van meetmethoden.
6. Bronmaatregelen, oftewel instrumentarium (bijvoorbeeld regels, stimuleringsregelingen en overig flankerend beleid) om betrokkenen in staat te stellen reducties te realiseren.
7. Met (overheids)partners in de belangrijkste gebieden zorgen voor de uitvoering. Dit is in ieder geval de Aanpak Veluwe en is ook de focus voor de gebiedsontwikkeling Winterswijk.

Dit strokenbeleid is een van de pijlers van de Versnellingsaanpak Stikstof (VAS). Dit is de eerste brief in een reeks van zes over de uitwerking van deze versnellingsaanpak. De andere brieven gaan over de Natuur, over Vergunningverlening Toezicht en Handhaving (VTH), Bronmaatregelen, de Aanpak Veluwe en tot slot Informatie & monitoring. Al deze pijlers zijn nodig om Gelderland van het slot te krijgen.

Datum

21 januari 2026

Zaaknummer

2025-009084

Blad

3 van 8

3 Hoe bent u eerder betrokken?

De Raad van State deed eind 2024 uitspraken die vergaande gevolgen hebben voor de vergunningverlening rond stikstof. Veel vergunningverlening is daardoor niet meer mogelijk. Mede daarom hebben we stroken aangekondigd rond vier Natura 2000-gebieden in Gelderland (de stikstofgevoelige habitats), gericht op de reductie van stikstofuitstoot. Uw Staten hebben in april 2025 hiervoor een voorbereidingsbesluit vastgesteld. Inmiddels zijn de regels voor die stroken zo ver uitgewerkt dat deze opgenomen kunnen worden in de Gelderse Omgevingsverordening. Besluitvorming daarover in uw Staten is voorzien in september, zodat deze van kracht kunnen worden in oktober 2026, wat samenvalt met het aflopen van het voorbereidingsbesluit (dat een maximale looptijd heeft van anderhalf jaar).

Dit was het tijdsverloop tot nu toe:

- Voortgangsrapportage Gelderse Maatregelen Stikstof: 11 september 2024 (PS2024-750)
- Introductie Versnellingsaanpak Stikstof: 10 december 2024 (PS2024-1027; 1029 en 1030)
- Gedeputeerde Staten stellen stroken voor: 28 januari 2025 (PS2025-82)
- Provinciale Staten geïnformeerd over kaderstelling: 5 maart 2025 (PS2025-200)
- Provinciale Staten nemen voorbereidingsbesluit: 16 april 2025 (PS2025-324)
- Publicatie denkrichting voor het beleid in de stroken: 9 juli 2025 (PS2025-671)
- Participatie rond het strokenbeleid: september en oktober 2025
- Verwerking participatie en voorbereiding besluitvorming: november en december 2025

Met deze brief beschouwen we de volgende moties en toezeggingen als afgehandeld:

- 25T45 Voorstel met maatregelen
- 25T47 Stroken niet breder dan juridisch verantwoord en noodzakelijk
- 25T46 Stroken en koppeling in uitwerking beleid

Ook toezegging 25T50, over het meenemen van moties 25M37 (stimuleren innovatie) en 25M38 (ruimte voor gebiedsgericht alternatief stikstofbeleid) in de uitwerking van het strokenbeleid, raakt aan het beleid in de bijlage, hoewel deze toezegging ook zal terugkomen in de andere onderdelen van de Versnellingsaanpak Stikstof.

4 Samenvatting

Wij willen Gelderland van het stikstofslot halen. Daarom werken we aan de Versnellingsaanpak Stikstof, die uit een aantal pijlers bestaat. Een van de zes pijlers is het strokenbeleid. We willen in en rond stikstofgevoelig natuur de stikstofuitstoot verminderen. Maatregelen om stikstofuitstoot te verminderen hebben het meeste effect in de nabijheid van deze natuur. Door daar de uitstoot te verminderen, herstelt de natuur sneller, waardoor vergunningverlening weer dichterbij komt.

We hebben het strokenbeleid vastgesteld en informeren Provinciale Staten hierover. Tijdens de participatie konden ondernemers, maatschappelijke organisaties en inwoners meedenken en dat heeft geleid tot diverse aanpassingen in het beleid. Op basis van dit beleid gaan we uw

Datum

21 januari 2026

Zaaknummer

2025-009084

Blad

4 van 8

Staten een stikstofreductiegebied voorstellen. Dat gebied bestaat uit stroken in en rond natuurgebieden Veluwe, de Landgoederen Brummen en mogelijk ook rond twee gebieden bij Winterswijk (Bekendelle en Willinks Weust). Met maatregelen voor alle sectoren willen we in dit gebied de stikstofuitstoot fors verminderen. De maatregelen gaan onder andere over stookinstallaties, minder gasverbruik bij bedrijven, over stallen, kunstmest en over een verlaging van de maximumsnelheid in de nacht bij snelwegen rond de Veluwe. Voor de meeste regels geldt dat bedrijven hieraan moeten voldoen per 2030 of per 2035. We gaan ondernemers ook steunen bij het voldoen aan deze regels, onder andere via subsidies en kennisdeling.

We gaan de maatregelen vertalen naar in regels in de Omgevingsverordening. Naar verwachting publiceren we deze ontwerpregels begin februari 2026. Daarna volgt een zienswijzeprocedure, waarbij iedereen hierop kan reageren. Uiteindelijk besluiten Provinciale Staten over de regels in de Omgevingsverordening, naar verwachting rond september 2026.

5 Informatie

Het beleid voor het stikstofreductiegebied is één van de pijlers van de Versnellingsaanpak Stikstof. Deze aanpak is gericht op het realiseren van balans tussen het mogelijk maken van maatschappelijke en economische activiteiten en het behouden en verbeteren van de natuurkwaliteit in Gelderland, met een bijzondere focus op de Veluwe. De Versnellingsaanpak Stikstof is een gefaseerde aanpak waar ook doelsturing, meetinstrumenten en innovaties deel van gaan uitmaken.

Momenteel is in Gelderland de verlening van natuurvergunningen aan zeer strenge voorwaarden gebonden. Daardoor kan er heel veel niet. Dit raakt de woningbouw, wegeaanleg en bedrijven. We werken aan helderheid en perspectief. En we gaan zorgen voor minder stikstofuitstoot, om bij te dragen aan herstel van de natuur en aan het weer mogelijk maken van vergunningverlening.

Stikstofreductiegebied als belangrijke stap

Om te komen tot natuurherstel, stellen we een stikstofreductiegebied in. Dat gebied bestaat uit stroken van maximaal 500 meter rond stikstofgevoelige habitats in de Natura 2000-gebieden Veluwe, Landgoederen Brummen en mogelijk in Winterswijk bij Willinks Weust en Bekendelle. Er is een mogelijkheid dat bij Winterswijk van het stikstofreductiegebied wordt afgezien; als via het gebiedsproces voldoende natuurherstel/stikstofreductie kan worden gerealiseerd, dit moet uiterlijk in mei 2026 duidelijk zijn. Ook de genoemde natuurgebieden zelf zijn deel van het stikstofreductiegebied. De stroken zijn gebaseerd op de huidige ligging van alle stikstofgevoelige habitats waar verslechtering van de natuurkwaliteit (mede als gevolg van stikstof) niet kan worden uitgesloten.

Het komen tot beleid voor het stikstofreductiegebied is een geborgde maatregel die in relatief korte tijd kan worden ingevoerd en zicht geeft op concreet resultaat. De vergunningverlening zit nu vast, dus een oplossing is zo snel mogelijk nodig. De maatregelen dragen bij aan de onderbouwing van het additionaliteitsvereiste; dat ondersteunt de juridische houdbaarheid van de provinciale beleidsregels die salderen mogelijk maken en dat helpt bij de omgang met PAS-melders, bij het afwijzen van intrekkingsverzoeken en bij het mogelijk maken van innovaties in de landbouw.

Datum

21 januari 2026

Zaaknummer

2025-009084

Blad

5 van 8

Eerder beleid van de provincie en de rijksoverheid heeft onvoldoende geleid tot natuurherstel of geborgde reductie van de stikstofuitstoot. Zeker in de directe nabijheid van kwetsbare stikstofgevoelige natuur zijn geborgde resultaten nodig. De vrijblijvendheid verdwijnt. Zo kan de natuur zich herstellen en daardoor kan handhaving en het intrekken van vergunningen worden afgewend, en komt er meer zicht op het verlenen van vergunningen. Naast deze stap is méér nodig en dat doen we binnen het kader van de bredere Versnellingsaanpak Stikstof. Ook zijn er stappen nodig van de rijksoverheid.

Toekomstperspectief

De maatregelen die we gaan nemen, vragen veel van boeren en andere ondernemers in de strook. ‘Niet alles kan overal’, zoals de heer Remkes in 2020 al constateerde. Dat wordt nu concreet en tastbaar. Tegelijk kan er ook veel wel in het stikstofreductiegebied. We willen geen leeg gebied of een gebied met alleen natuur. We willen een gebied waar het goed leven en ondernemen is. Dat betekent niet dat elk *bedrijf* in het stikstofreductiegebied op de huidige manier kan blijven functioneren. Het betekent wel dat elke *sector* in het stikstofreductiegebied actief kan blijven. Ondernemen blijft mogelijk, zowel voor agrarische als niet-agrarische bedrijven. Er blijven ook mogelijkheden voor woningbouw in het stikstofreductiegebied.

Via de Aanpak Veluwe is er aandacht voor natuurherstel en de wateropgaven in het gebied. En ook via die aanpak werken we aan een aantrekkelijk toekomstperspectief om op en rond de Veluwe te wonen, te werken en te verblijven. Via dat spoor benutten we ook de stappen die al vanuit het gebied zijn voorbereid, zoals bijvoorbeeld het Uitvoeringsplan Foodvalley dat opgaat in de Aanpak Veluwe. De stroken zijn nu het meest concreet en zien we als een eerste stap in de verdere uitvoering van de plannen. Bij Winterswijk is het toekomstperspectief voor het landelijk gebied essentieel, via de gebiedsontwikkeling Winterswijk. In het voorjaar stellen de drie overheden het gebiedsplan vast.

Het beleid voor het stikstofreductiegebied heeft onder andere een relatie met het beleidskader voor de land- en tuinbouw en met de Omgevingsvisie van de provincie Gelderland. Beide zijn nog niet vastgesteld. We zorgen ervoor dat deze drie goed op elkaar aansluiten. Concreet betekent dat bijvoorbeeld dat we dichtbij kwetsbare natuur op de Veluwe binnen tien jaar willen toegroeien naar minder intensieve veehouderij en meer natuurinclusieve en multifunctionele landbouw. Ook in onze ruimtelijke keuzes gaan we minder belastende activiteiten toestaan in de directe nabijheid van kwetsbare stikstofgevoelige natuur.

Van beleid naar uitvoering

In het bijgesloten beleidsdocument vindt u diverse maatregelen terug. Een deel daarvan gaat zich vertalen naar subsidieregelingen, kennisdelingsprojecten en verzoeken aan de rijksoverheid. Een ander deel van de maatregelen vertalen we naar regels in de Gelderse Omgevingsverordening. De voorgenomen aanpassingen in de Omgevingsverordening sturen we u begin februari 2026 toe. De wijziging van de Omgevingsverordening volgt de gebruikelijke zienswijzeprocedure. Een belangrijk deel van de uitvoering van dit beleid (zoals bijvoorbeeld de inzet van zaakbegeleiders voor boeren) gaat vorm krijgen via de Aanpak Veluwe, waarover we u dit voorjaar een Statenbrief zullen sturen.

Datum

21 januari 2026

Zaaknummer

2025-009084

Blad

6 van 8

Sinds 1 januari 2024 is de Omgevingswet ingevoerd. Een programma is het passende instrument om tot uitvoering te komen. Het vastleggen van concrete maatregelen en acties in een programma draagt ook bij aan de juridische houdbaarheid van ons stikstofbeleid. In dit stadium bouwen we de Gelderse Versnellingsaanpak Stikstof stap voor stap op. En in de tweede helft van 2026 voegen we alle bouwstenen in een ontwerpprogramma rond stikstof. Dat programma leggen we ter consultatie voor aan Provinciale Staten.

Invulling van de kaderstelling

Met het beleid voor het stikstofreductiegebied geven we zoveel mogelijk invulling aan de kaders uit de Statenbrief van 5 maart 2025 (PS2025-200). Het gaat echter niet lukken om te werken met doelen per gebied of bedrijf, we gaan werken met regels per sector. Als bedrijven in de stroken aan die regels voldoen, dan volstaat dat. Voor het werken met doelen per gebied of bedrijf ontbreekt het benodigde juridisch instrumentarium en (nationaal) beleid. We houden rekening met de autonome ontwikkeling die we in verschillende sectoren zien wat betreft bedrijven die (deels) stoppen of verduurzamen. Dat draagt immers ook bij aan het behalen van de doelstellingen. In hoe de regel voor stalmodernisering is uitgewerkt, wordt voorgesorteerd op doelsturing. Zoals was opgenomen in de kaderstelling, zijn de nieuwe regels ook van toepassing in de betreffende natuurgebieden.

In de kaderstelling is opgenomen dat er in 2035 fors minder stikstof wordt uitgestoten ten opzichte van 2018, idealiter 60% tot 70% minder. Tussen 2018 en 2023 zijn al stevige stappen gezet, onder meer vanwege schoner wordende auto's en omdat er veehouderijen gestopt zijn vanwege landelijke opkoopregelingen. We verwachten dat er stappen gezet blijven worden, ook in de periode tot 2035. Deze autonome ontwikkelingen zorgen voor een stikstofreductie van circa 44%. De regels uit dit beleid zorgen voor circa 11% extra reductie. De verwachting is dat totaal in 2035 circa 55% reductie haalbaar is. Met het maatregelenpakket dat we u nu sturen, doen we ons inziens het maximale dat met voldoende draagvlak uitvoerbaar is. Méér reductie is alleen haalbaar met veel ingrijpender maatregelen op het gebied van mobiliteit of in de agrarische sector. Bijvoorbeeld rond het autoverkeer op de snelwegen in het gebied, door meer verplicht te elektrificeren; dat is aan de rijksoverheid. Of door meer maatregelen in de agrarische sector, bijvoorbeeld verplichte uitkoop; maar dat zet de leefbaarheid in het gebied onder een te grote druk. Dit maatregelenpakket biedt helderheid aan uitstoters waarvan zeker is dat ze bijdragen aan de uitstoot op stikstofgevoelige habitats.

6 Duurzaamheid

In het strokenbeleid ligt de nadruk op het verminderen van de stikstofuitstoot ten bate van natuurherstel. Andere aspecten van duurzaamheid zijn ondergeschikt qua beleid voor het stikstofreductiegebied, hoewel waar mogelijk wel degelijk is gekeken of maatregelen te combineren zijn, zodat bijvoorbeeld ook CO₂-uitstoot of de waterkwaliteit kan worden verbeterd.

7 Planning en control

Op dit moment is het nog niet mogelijk om de uitgaven goed in te schatten. Wel is duidelijk dat er geld nodig is voor kennisdeling, maatwerkafspraken met piekbelasters,

Datum

21 januari 2026

Zaaknummer

2025-009084

Blad

7 van 8

procesbegeleiding, subsidies en meer. Het is denkbaar dat het totaal benodigde bedrag (over tien jaar bezien) circa twee tot drie miljard euro gaat zijn. Vanuit de middelen van de rijksoverheid en de provincie is er nu zicht op zo'n 600 miljoen euro. Bij de Voorjaarsnota (juli 2026) leggen we aan Provinciale Staten financiële voorstellen voor als dat op dat moment passend of nodig is.

Het monitoren van de effecten van stikstofmaatregelen is onderdeel van één van de zes pijlers van de Versnellingsaanpak Stikstof. Hierover sturen we u voor de zomer van 2026 een Statenbrief.

8 Participatie en communicatie

Vooraf in september en oktober 2025 is vormgegeven aan de participatie:

- Er waren op 8 locaties inloopbijeenkomsten, waar is gesproken met bijna 1.000 mensen.
- Er is een digitaal participatieplatform, via dat platform zijn 850 reacties binnen gekomen.
- Er is tijdens 7 bijeenkomsten gesproken met totaal zo'n 19 Gelderse gemeenten.
- Er zijn 26 brieven gestuurd door mede-overheden en vertegenwoordigende organisaties.
- Er zijn gesprekken gevoerd met 20 vertegenwoordigende organisaties.
- Er zijn 120 persoonlijke gesprekken gevoerd met ondernemers.

De participatie laat zien dat we veel vragen van iedereen. Er is behoefte aan zekerheid en perspectief. Alles wat is opgehaald via de participatie, is verwerkt in het participatieverslag, zie bijlage 2. De participatie heeft geleid tot het laten vervallen van regels, tot het aanpassen van regels, tot het opnemen van uitzonderingen en tot nieuw stimulerend beleid. Meer daarover in bijlage 1.

9 Vervolg

Wat betreft het vervolg van deze Statenbrief is dit de planning:

- Publicatie voorstel tot wijziging van de Omgevingsverordening: 3 februari 2026
- Zienswijzeprocedure bij de Omgevingsverordening: 12 februari tot en met 26 maart 2026
- Verdere uitwerking flankerend beleid: april 2026 (bij Statenbrief over bronmaatregelen)
- Verwerking zienswijzen op voorstel wijziging Omgevingsverordening: april en mei 2026
- Besluitvorming Gedeputeerde Staten over ontwerp Omgevingsverordening: juni 2026
- Besluitvorming Provinciale Staten Omgevingsverordening: september 2026
- Nieuwe regels definitief in de Omgevingsverordening: oktober 2026
- De meeste regels zullen per 2030 of 2035 van toepassing worden

Het beleid dat we u nu voorleggen bevat geen nieuwe strategische beleidskaders rond stikstof, maar een uitwerking. Idealiter was in het proces naar dit strokenbeleid allereerst de nieuwe Omgevingsvisie vastgesteld, daarna een programma voor stikstof en pas daarna de gedetailleerde uitwerking van het strokenbeleid. Vanwege de noodzaak op korte termijn stappen te zetten rond stikstof, is dit ideale proces helaas niet mogelijk. Ons college heeft uw Staten wel maximaal willen faciliteren door maandelijkse bijpraatmomenten, door vroegtijdig ons voornemen tot stroken met u te delen (januari 2025, PS2025-82), door de kaderstelling met u te delen (maart 2025, PS2025-200) en door de denkrichting met u te bespreken (juli 2025, PS2025-671). Ook in deze

Datum

21 januari 2026

Zaaknummer

2025-009084

Blad

8 van 8

fase blijven we graag met u in gesprek over dit beleid. Het beleid dat we u nu toesturen vormt de inhoudelijke grondslag voor aanpassingen in de omgevingsverordening. De besluitvorming over de regels in de omgevingsverordening is uiteraard aan uw Staten en voorzien in september 2026.

In de eerste helft van 2026 ontvangt u Statenbrieven over de overige pijlers van dit programma, naast deze brief over het strokenbeleid. De komende brieven gaan over vergunningverlening (rond februari 2026), de Aanpak Veluwe (rond maart 2026) en tot slot over bronmaatregelen en over de monitoring (beide brieven rond april 2026). Deze bouwstenen voor het stikstofbeleid gaan allemaal onderdeel worden van een programma onder de Omgevingswet over stikstof, dat ontwerp-programma rond stikstof sturen we u in de tweede helft van 2026 toe.

Over het gebiedsplan Winterswijk en over het al dan niet definitief instellen van het stikstofreductiegebied bij Winterswijk zullen wij u voor juli 2026 informeren.

In de maanden tot de zomer van 2026 zullen we nadere invulling geven aan een juridisch advies dat we na de Kerstvakantie ontvingen, waarbij we onder andere het milieueffectrapport laten uitbreiden met regels die nog niet beoordeeld zijn. En we gebruiken de komende maanden om in te gaan op het aanbod van VNO-NCW om 'botsproeven' te doen, om zo de sociaal-economische impact van de regels op bedrijven nog scherper in beeld te krijgen. We informeren u hierover op het moment dat we uw Staten de regels voor in de stroken ter besluitvorming aanbieden, rond juni 2026.

Gedeputeerde Staten van Gelderland

Daniël Wigboldus

- Commissaris van de Koning

Johan Osinga

- Secretaris

Bijlage(n)

- 1 Beleid voor het stikstofreductiegebied
- 2 Participatieverslag strokenbeleid
- 3 Milieueffectrapport plan-MER Stikstofstroken